

Eerste Basíliekfeesten 21-23 februari 2020

Met grote dank aan zovele medewerkers - van het openingsconcert tot en met het eetfestijn - bieden we hier een (onvolledig!) verslag aan van onze eerste Basiliekfeesten.

De Sint-Hermesbasiliek werd op 2 februari 2019 feestelijk ingehuldigd. Ieder jaar willen we dit markant evenement herdenken met een dankweekend rond 22 februari, feest van de Cathedra van Sint-Petrus.

Hiermee wordt de band met Rome gelegd. Een basiliek heeft een ruime betekenis in de Wereldkerk. Bovendien behoort Sint-Hermes tot de vroege Romeinse martelaren en is de apostel Petrus vanouds patroon van Ronse.

Michel T'Joen, Rector van de Sint-Hermesbasiliek

Ronse, 3 maart 2020

I. PROGRAMMA BASILIEKFEESTEN 2020

Doorlopend: tentoonstelling ‘basiliekwerken’ door de volwassen leerlingen van de Kunstacademie Vlaamse Ardennen (= KAVA)

Vrijdag 21 februari

20 u.: **Concert** door de koren van de Sint-Hermesbasiliek, met Astrid Stockman en Alan Weiss, o.l.v. Geert De Praetere

Zaterdag 22 februari: Feest van de ‘Cathedra van Sint-Petrus’

11 u. **Basiliekrecital**, door stadsbeiaardier D. Wybraeke

14.30 u.: **Cultureel gedeelte** (Basiliek, vrije toegang)

14.35 u. – 14.40 u.: welkomstwoord door E. H. Rector

14.40 u. – 15 u.: E. Devos: Biografische schets van kanunnik Emmanuel-Joseph de Zangré (+ Ronse 1785)

15 u. – 15.20 u.: A.-F. Morel en A.-S. Meurice: inleiding en voorstelling congresboek ‘Walking with Saints’

15.20 u. – 15.40 u.: Lucien Wannijn, voorzitter GOKRTI; uitreiking van de ‘eerste exemplaren’

15.40 u. – 15.45 u.: slotwoord door Luc Dupont, burgemeester
Aansluitend: uitdeling/verkoop van de exemplaren

17 u.: **Pontificale Eucharistieviering**, voorgegaan door Mgr. L. Van Looy, opgeluisterd door KAVA

Bij de intrede: Choral (Koperensemble), Blaenwern, W.P. Rowlands

Tussenzang: Aria (solozang): ‘When I’m laid in earth’ uit ‘DIDO AND AENEAS’, Henry Purcell

Offerande (orgel): L’aimable, P. Royer

Communie: Jesu bleibet meine Freude (orgel) uit Cantate BWV147
J.S. Bach

Slot: Gabriel's Oboe (Koperensemble) uit The Mission,
E. Morricone (arr. F. Beernaerts)

Thema uit 'Flinstones' (Koperensemble) W. Hanna
(arr. J. Van Kraeydonck)

Zondag 23 februari

11 u.: Plechtige Dankmis van de basilicale verheffing,
opgeluisterd door de koren van de Basiliek; met de Sint-
Hermesgilde, het Stedelijk Fiertelcomité, De Maatschappij
der Draggers; waarna processie in de Basiliek

Intredezing: Alleluia, Tu es Petrus, Gregoriaans
Tussenzang: Tu es Petrus, Gabriel Fauré
Offerandelied: For the beauty of the earth, John Rutter
Communielied: Nunc scio vere Gregoriaans
Lead me Lord Wesley
Slotlied: Jesus bleibet meine Freude, J.S. Bach

12 u.: Eetfestijn in 't Kapittel

II. OPENINGSCONCERT 21 FEBRUARI 2020

A. Inleiding programmaboekje

Bij deze eerste verjaardag van de inhuldiging van onze Sint-Hermesbasiliek mogen we ons verheugen op het nieuwe elan dat deze hoge en wijde erkenning voor onze geliefde stad en dierbare Hermescultus teweeg brengt. In stijgende mate vinden personen en groepen hun weg naar Ronse. De Basiliek wordt meer en meer de plaats van passende spirituele en culturele initiatieven.

De viering van de verjaardag van de basilicale verheffing is uiteraard bescheidener dan de inhuldigingsfeesten begin februari 2019. Bescheidenheid dient overigens de basis te blijven voor een authentieke uitstraling van ons levendig erfgoed.

Met een heerlijk concert van onze eigen koren, versterkt door Astrid Stockman en Alan Weiss, onder de algemene leiding van koorleider-organist Geert De Praetere, zetten we vanavond de vieringen anno 2020 in. Onze grote waardering gaat bijzonder uit naar het Sint-Gregoriuskoor dat maandenlang intens toegewerkt heeft naar deze avond.

Morgen, zaterdag 22 februari, kunt u om 14.30 u. in de Basiliek genieten van een leerrijk cultureel gedeelte. Eén van de laatste kanunniken van het voormalige Sint-Hermeskapittel, Emmanuel de Zangré (+ 1785) – waarvan de portretschilderij ons onlangs geschonken werd – zal worden voorgesteld. Daarnaast wordt het congresboek dat de bijdragen aan het internationaal colloquium ‘Walking with Saints’ bundelt, toegelicht. Om 17 u. volgt de pontificale Herdenkingsmis, voorgegaan door Mgr. L. Van Looy (nog wel op de laatste dag van zijn gewaardeerde bisschopsperiode) en opgeluisterd door KAVA.

We sluiten de prille jubileumviering af zondag 23 februari met de feestelijke Dankmis om 11 u. in aanwezigheid van de Sint-Hermesgilde, het Stedelijk Fiertelcomité en de Maatschappij der Draggers. Weer treden onze koren aan. Na de dienst wordt in de Basiliek de processie met de relieken van onze Stadspatroon gehouden. Om 12 u. kunnen alle ingeschrevenen aanschuiven voor het eetfestijn in 't Kapittel.

Ik dank bij voorbaat en van harte alle medewerkers en aanwezigen. In het bijzonder danken we ook de volwassen leerlingen Schilderkunst van KAVA die, o.l.v. Gert Crispyn, voor een unieke tentoonstelling van hun ‘basiliekwerken’ instaan.

Dat we onze basiliekfeesten jaarlijks rond het feest van de ‘Cathedra van Sint-Petrus’ (22 februari) houden, is sprekend. We leggen de band met Rome waar het getuigenis van de martelaar Hermes begon. Onze wens blijft steeds dezelfde: ‘Moge het getuigenis voor de Goede Boodschap (hier steeds verder) oplichten!’

M. T’Joen, Rector van de Basiliek

B. Nabeschouwingen

1ste BASILIEKCONCERT

vrijdag 21 FEBRUARI 2020

20 u SINT-HERMESBASILIEK RONSE

SINT-GREGORIUSKOOR

m.m.v. SCHOLA GREGORIANA

ASTRID STOCKMAN

SOPRAAN

ALAN WEISS

PIANO

ALGEMENE LEIDING: GEERT DE PRAETERE

Toegang 15 Euro. Kaarten te bekomen bij de koorleden en bij Standaard Boekhandel - Peperstraat Ronse

© 2020 Sint-Hermesbasiliek Ronse

Vrijdagavond 21 februari 2020 werden de eerste Basiliekfeesten onder grote belangstelling (met meer dan 600 aanwezigen!) geopend met een subliem concert. Beide basiliekkoren, de Schola Gregoriana en het Sint-Grgeoriuskoor, traden aan en het niveau lag zeer hoog, dankzij de maandenlange voorbereiding waarbij titularis

Geert De Praetere minzaam en geduldig onze koren op nooit gehoorde hoogte wist te verheffen.

De zang werd geopend door de Schola die passend het 'Tu es Petrus' bracht. Verrassend zong de Schola met het Sint-Gregoriuskoor even verder het 'Tu es Petrus' van G. Fauré: zeer mooi!

Doorheen het herdenkingsconcert maakten we kennis met pianovirtuoos Alan Weiss die zowaar met verve een hele sonate (opus 109) van L. von Beethoven uitspeelde. Natuurlijk deed het de Ronsenaars goed sopraan Astrid Stockman te bewonderen, met werken van J. Brahms en (in samenzang met het koor!) van W.A. Mozart en F. B. Mendelssohn. Hier en daar werd een gedicht ingebracht wat bijdroeg tot gevarieerde bezinning.

We wensen alle werkers met bewondering proficiat. De basiliek was overvol zodat aan de ingang het nooit geziene bord 'Uitverkocht' waarschuwde. Na de uitvoering hadden de koorleden nog de handen vol met de receptie waar uiterst tevreden aanwezigen nog rustig napraatten, ondanks de toestroom.

Wat mij nog het meest opviel en waardering wekt, was de sfeer van eenvoud, rust en vlotheid die het concert kenmerkten. 'No-nonsense', alleen de mooie boodschap van verbondenheid in klank en hart.

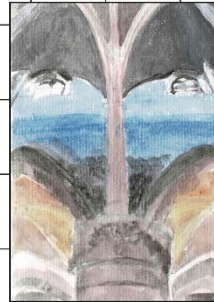
III. EXPO 'BASILIEKWERKEN' KUNSTACADEMIE VLAAMSE ARDENNEN

De Kunstacademie Vlaamse Ardennen nam tweevoudig deel aan de eerste basiliekfeesten, met de opluistering van de pontificale herdenkingsmis op 22 februari 2020 en een originele expo. Op initiatief en onder leiding van leerkracht Gert Crispyn realiseerden de volwassen leerlingen schilderkunst een unieke tentoonstelling van 'Basiliekwerken' die tot einde maart 2020 in de basiliek werd opgesteld. Origineel was de plaatsing: elk kunstwerk stond vlakbij de plaats die de ontwerper had geïnspireerd. Milo Van Driessche bezorgde ons prachtige foto's waarvoor andermaal hartelijk dank!

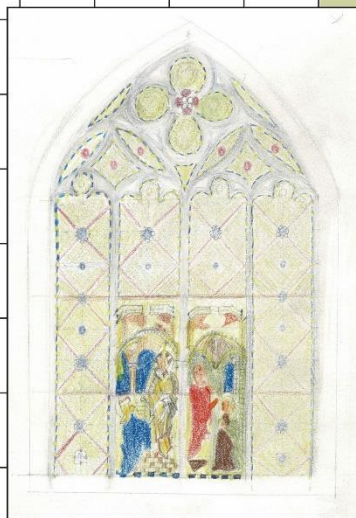
Tentoonstelling

IN DE ST-HERMES BASILIEK TE RONSE

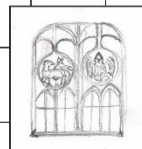
kunstacademie Vlaamse Ardennen stelt voor

21/02
tot
30/03
9u-18u

schilderijen
tekeningen
schetsen
rond het thema Basiliek

Beeldende en audiovisuele kunsten
Volwassenen optie schilderen

RONSE
KUNSTACADEMIE
VLAAMSE ARDENNEN
BPAKEL - KLUBBEDIJEN - MAATKEDAL

Na de pontificale herdenkingsmis zaterdag 22 februari 2020 kreeg hij de gelegenheid zijn geslaagd initiatief toe te lichten:

‘Dit jaar is het ‘Van Eyck’ jaar. En daarom wou ik iets herhalen wat ik in 2016 al had ondernomen met enkele leerlingen.

In 2016 organiseerde de St.-Baafskathedraal in Gent (samen met Broederlijk Delen) een tentoonstelling (geen wedstrijd) rond het ‘Lam Gods’. En in het bijzonder rond het verdwenen paneel van de ‘rechtvaardige rechters’.

21 kunstenaars (waarvan 4 leerlingen van de Kunstacademie Vlaamse Ardennen) hebben toen een interpretatie gemaakt van dat paneel.

Omdat onze Basiliek dit jaar haar eerste verjaardag viert wou ik iets dergelijks opzetten. Al mijn volwassen leerlingen konden zich door iets laten inspireren in de Basiliek. Dat kon gaan van iets decoratief, iets architecturaal, een heiligenbeeld of... een stofzuiger.

Inderdaad er is ook humor aanwezig. Moet kunnen.

Wat op het eerste gezicht een heel katholiek thema was, is uitgegroeid tot een heel gevarieerde expo van meer dan 20 werken.

In de vitrinekasten aan de ingang zijn vooral schetsen en foto's te zien. De afgewerkte tekeningen en schilderijen zijn verspreid over de ganse Basiliek en hangen vaak in de buurt van de inspiratiebron.

Ik bedank in het bijzonder de rector van de Basiliek om dit te mogen organiseren in ‘zijn’ Basiliek. Maar ik wil ook de meer dan 20 leerlingen bedanken die met mij ‘op de boot sprongen’ en vier maanden werkten rond dit thema. Want zonder hen bestond deze tentoonstelling niet.’

NABEL

An De f

Carine Van Moorleghem

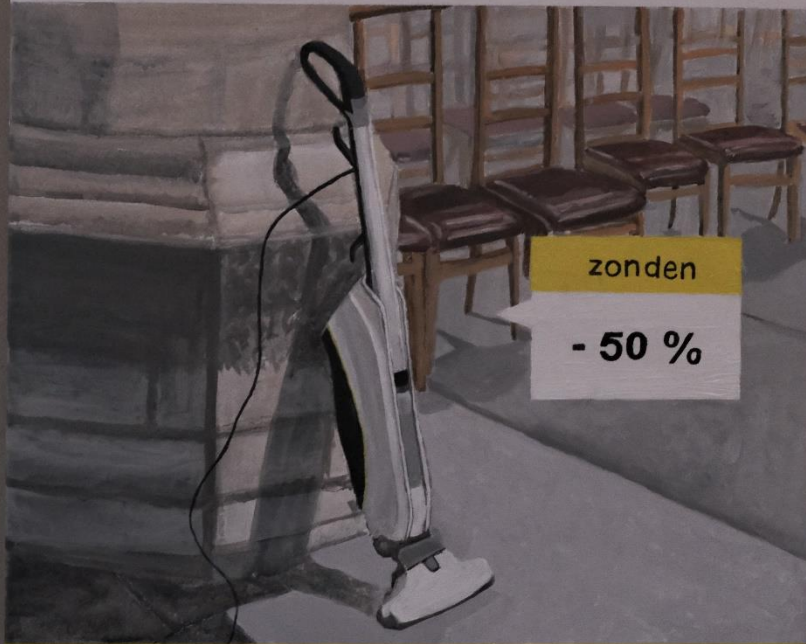

Ela Deemet

KÄRCH

zuivert uw ziel

zonden

- 50 %

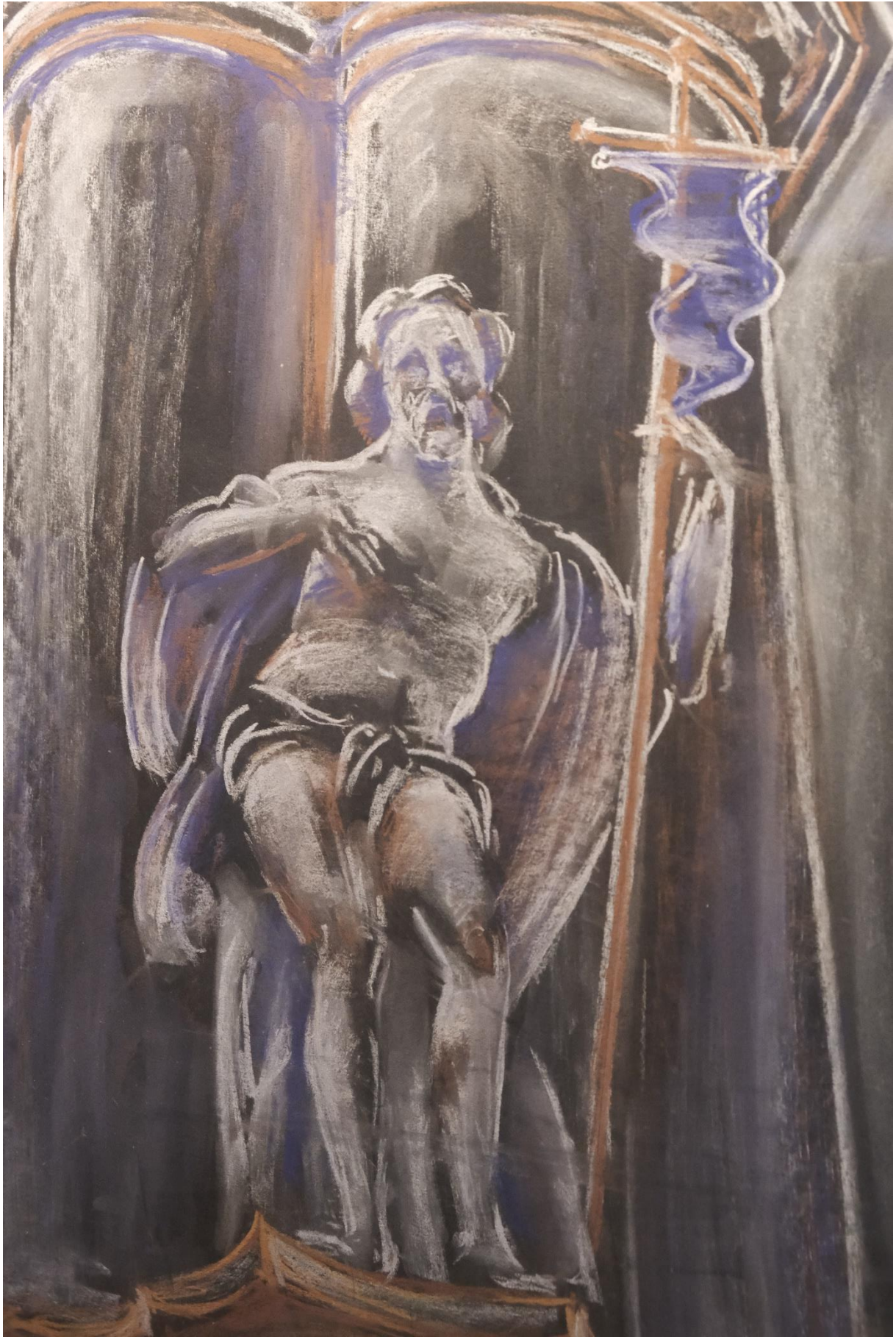
aanbidding van de maand

Mr. Van Mingen

IV. CULTUREEL GEDEELTE

Zaterdagmiddag 22 februari 2020 werd in onze Basiliekvieringen ook een cultureel gedeelte ingelast. Als eerste spreker had stadsarchivaris Eric Devos de voostelling van kanunnik de Zangré gekozen, één van de Laatste leden van het Ronsisch kapittel. Met grote dank publiceren we hier zijn interessant betoog.

Ik had reeds herhaaldelijk de gelegenheid om te wijzen op het bestaan van talrijke documenten en stukken met betrekking tot ons kapittel, die vaak nog in publieke collecties weggestopt zitten, of die ergens bij particulieren liggen te ‘slapen’. Soms duiken ze op een totaal verrassende manier op, zoals het prachtige getijdenboek van een Ronsische kanunnik in de Britisch Library, of recenter nog, het portretschilderij van Emmanuel-Joseph de Zangré, dat op 17 oktober 2019 door Mevr. Boucheron Seguin en haar zoon vanuit Montauban naar

Ronse overgebracht werd om het aan de basiliek te schenken. Het is over dit laatste stuk dat ik U vandaag één en ander wil vertellen.

Het betreft een olie op doek, in goede algemene toestand, met het portret van de kanunnik in koorpels. Het dateert uit de tweede helft van de 18e eeuw. In de rechterhand houdt hij een gebedenboek vast. De rechterbovenhoek toont ons zijn wapenschild. Hij poseert in een bibliotheek achter een weggetrokken gordijn, met een zuil aan de

linkerzijde. Het werk is ingekaderd en draagt onderaan een naamplaatje met 'F. Mantsfels'. Dit blijkt de schilder te zijn, want links op het doek, onder de basis van de zuil, staat nauwelijks leesbaar in zwarte letters 'F. Mantsfels fecit'. Over de kunstenaar zelf konden tot nu geen gegevens teruggevonden worden.

De familie de Zangré, ook gekend onder de namen Zangere, Sangere, Zangers en uiteindelijk verfranst tot de Zangré, was niet onbekend in het Leuvense. Eén van de familietakken kon geïdentificeerd worden als één lange drukkersdynastie, die in Leuven werkzaam was gedurende de 16e, 17e en 18e eeuw. De specificiteit van de naam en de Leuvense 'link' liet ons hier toch één of andere vorm van verwantschap met onze kanunnik veronderstellen. Na enig opzoekingswerk kon dan ook een duidelijke link met deze Leuvense drukkersfamilie gelegd worden.

In de 19e eeuw vonden er een paar huwelijken van deze familie binnen de erkende Belgische adel plaats, wat ongetwijfeld ervaren werd als een vorm van sociale promotie.

Jeugd, studies en functies

Emmanuel-Joseph de Zangré werd dus geboren te Leuven op 21 oktober 1736, als zoon van Hieronymus II De Zangere, drukker, en Joanna Martina Elisabeth Streithagen. Hij had nog 10 broers en zussen, waarvan er een heel aantal jong stierven, en die afkomstig waren uit de twee huwelijken van zijn vader.

Over de jeugd van Emmanuel-Joseph is niets geweten. We ontmoeten hem echter op 13 juni 1763 als pas afgestudeerde aan de Universiteit van Leuven, als hij in de Sint-Pieterskerk aldaar de eed aflegt als clericus *juris utriusque licentiatus*, een academische graad in beide rechten, kerkelijk en wereldlijk. Het diploma, gedrukt op perkament, met het ogief zegel in rode was van de universiteit, is bewaard en vergezelde het schilderij.

Reeds op 24 augustus 1763 wordt de Zangré door de Universiteit van Leuven benoemd als kanunnik te Ronse. Deze universiteit was één van de benoemende instanties voor het kapittel van Ronse, en dat volgens de maand waarin een kanunnik overleed, in ons geval Pierre Crabeels. Viel die maand aan de universiteit toe, dan kon zij een opvolger voordragen. Er ontstond echter betwisting over de financiële vergoeding of de prebende, die aan de functie verbonden is, voor de periode tussen het overlijden van de voorgaande kanunnik, en de benoeming van Zangré. Van een onmiddellijk vervolg horen we verder niets. Maar op 1 december 1763 wordt een plakbrief met kennisgeving van de benoeming van Zangré aan de Sint-Hermeskerk uitgehangen. Daarmee lijken de problemen definitief van de baan. Ook dit document werd ons overgeleverd.

We konden geen andere functies of benoemingen van hem terugvinden, en wellicht waren die er ook niet, evenwel met één uitzondering. Op 21 mei 1775 werd hij als niet-lid meteen verkozen tot hoofdman van de Sint-Hermesgilde. Hij werd daarvan persoonlijk op de hoogte gebracht door twee afgevaardigden van de gilde, en hij heeft *'dese functie gracieuuselijck geaccepteert, ende sigh ten dien eynde oock geëngageert voor confrere'*. Tijdens een plechtige zitting naar aanleiding van de eerste verjaardag van zijn aanstelling, werd hem op 16 mei 1776 een lang huldedicht opgedragen door Anastasius Buchet, minderbroeder te Kortrijk.

Blijkbaar had hij als gildebroeder een tweede roeping in zijn leven gevonden, want in 1778, 1782 en 1784 schoot hij zich tot koning.

De connectie Leuven-Ronse: een blijvende vriendschap

We zagen hierboven reeds dat de Zangré aan de Leuvense Universiteit studeerde en via dat parcours in Ronse benoemd werd. Tijdens zijn rechtenstudies leerde hij er de vier jaar oudere Bernardin Fostier de Landenbourg, eveneens student in de rechten, kennen. In 1763 huwde

Fostier in Leuven met de van daar afkomstige Marie Anne Ancot. Datzelfde jaar wordt de Zangré in Ronse benoemd en vestigt hij er zich. Hij woonde en overleed in het huis van Bernardin en diens echtgenote. Daarmee was hij wellicht één van de weinige kanunniken die permanent in Ronse verbleven. Op persoonlijk vlak speelde het echtpaar Fostier-Ancot dus een zeer belangrijke rol in zijn leven.

Afgestudeerd, werd Fostier aangesteld als advocaat bij de Raad van Vlaanderen. Ik bespaar u een hele reeks data, maar hij werd ook schepen van Ronse, baljuw van de Vrijheid, en lid, deken en kapitein van de Sint-Hermesgilde. Het koppel kreeg vijf kinderen, waarvan er drie de volwassen leeftijd bereikten. Eén van hun dochters, Colette Fostier, was het petekind van de Zangré.

Deze tak van de Fostiers verwierf door huwelijk met een dochter Foucaert de heerlijkheid van Landenbourg tijdens de 17e eeuw, en de ouders van Bernardin bewoonden het domein ook: zijn moeder tot haar overlijden in 1743, zijn vader tot hij in 1754 met Bernardin naar het centrum van Ronse verhuisde, waar hij het jaar daarop zou overlijden. Na enig zoekwerk in het stadsarchief konden we zijn woonplaats in het centrum terugvinden. Het betreft Wijnstraat n° 2, waarop nu een gebouw staat met vroeg 19e-eeuwse kern, eigenlijk de noordelijke hoek Wijnstraat-Kasteelstraat. Dit is een langgerekt driehoekig perceel, dat zijn vorm tot op vandaag behouden heeft. Daarop stonden drie aanpalende huizen, waarvan één door de Zangré bewoond werd.

Overlijden en nalatenschap

De Zangré liet een testament in Leuven opstellen op 28 september 1776, ten huize van zijn zuster in Leuven. Daarin staan een aantal voor die tijd gebruikelijke passages: hij beveelt zijn ziel aan bij God, hij maakt zijn wensen voor zijn begrafenis kenbaar en voorziet geld voor de armen en voor een aantal zielenmissen. Bijzondere aandacht gaat naar zijn petekinderen:

- zijn neef Emmanuel-Joseph, zoon van zijn broer Leonard in Leuven, erft twee zilveren kandelaars en een zakhorloge
- Colette Fostier de Landenbourg krijgt een zilveren schotel met schenkan

Al zijn andere bezittingen '*soo meubel als immeubel, renten, actiën, ende crediten*' worden in drie gelijke delen voorbestemd aan zijn broer en zijn zuster in Leuven en de twee overlevende kinderen van wijlen zijn broer Léonard.

Op 27 november 1783 stelde de Zangré echter een belangrijke codicil op. Daarin geeft hij aan dat zijn gezondheid zwak is, en maakt hij gewag van de '*besondere affectie die tot mij is hebbende, d'heer advocaet Fostier de Landenbourg, ook de goede zorg en dienst zoo gezont als ongezont zijnde, en van zijn huysvrouwe, hopende zij daer in zullen volherden tot mijne doot*'. Fostier krijgt daarin zijn '*voitur en peerden, ... met al mijnen wijn, boeken en blommen met hun toebehoren*'. Zijn echtgenote Ancot erft '*alle mijne meubelen en effecten die binnen hunnen huys bevonden worden, 't zij goud of zilver, gemunt of ongemunt, laekens, serveeten, porcelijn ... mijn rente van Tilly tot Loven, waer (ik) an haer den rentebrief nu eenigen tijd ter hand heb gestelt*'. Eventuele schulden blijven wel ten laste van zijn erfgenamen te Leuven. Zijn knecht krijgt een dubbel jaarsalaris, en mag '*alle kleederen t'zijn lichaeme gedient hebbende*' behouden. Het valt op dat de codicil veel gedetailleerder is dan het vroegere testament, alsof de begever zeker wou zijn dat zijn familie geen aanspraak zou kunnen op maken.

Hij overleed uiteindelijk te Ronse op 1 maart 1785 om 8.30 u. 's morgens '*schielijck door een geraektheyt*'. Als koning en hoofdman van de Sint-Hermesgilde werd hij door zijn gildebreders met uitgebreid ceremonieel ten grave gedragen. Van de rouwstoet, de gedenkdienst met '*eenen mausolé*' in de kerk en de begrafenis bestaat een

gedetailleerd verslag, dat vanuit diverse oogpunten interessant is. Uiteindelijk zou hij ingevolge recente wetgeving van keizer Jozef II niet in de kerk begraven worden, maar hij werd als *'eersten der heeren canonicken buyten de kerck begraeven, in een kleyn hoveken ten zuyden tegen de krog of onderkercke'*. Er werd in de kerk ook geen gedenksteen geplaatst.

Drie dagen na zijn overlijden werd Zangré als hoofdman van de Gilde opgevolgd door Jean-Louis Meuris. Naar aloude gewoonte werd hij daarvan op de hoogte gebracht door twee afgevaardigden, waarna hij *'de functie seer gratieuselijck heeft aenveirt'*. Meteen engageerde hij zich ook om *'op den dag der te doene zielmisse een lijck oraetie te laeten gebeuren'* voor zijn voorganger.

Zijn opvolging binnen het kapittel verliep echter moeizamer: reeds op 15 maart diende Jan Hubert Leemput zich aan als opvolger, en dit opnieuw namens de Leuvense Universiteit, welke een gedeeltelijk benoemingsrecht binnen het kapittel bezat. Maar op 26 maart was er ook de kandidatuur van diezelfde Jean-Louis Meuris uit Russeignies, die al sinds 1782 onderdeken van het kapittel was. Deze laatste spande een proces in tegen Leemput. Op 6 juni 1786 diende Meuris zijn ontslag in. Hij werd dezelfde dag vervangen door Louis Massez uit Gent. Het proces tussen Meuris en Leemput bleef echter hangende. De verdere verwickelingen zouden ons te ver leiden, maar uiteindelijk vinden we Leemput in 1794 terug als deken, Meuris opnieuw als onderdeken en Massez als kanunnik.

Heraldiek

Op het portretschilderij van de kanunnik staat een wapen afgebeeld. We kunnen het als volgt beschrijven: *'gevierendeeld, in 1 en 4: van goud beladen met een faas van keel, vergezeld van drie merletten van sabel, geplaatst 2 en 1; in 2 en 3: van goud beladen met een getinneeerde faas van sabel'*. Het schild werd in een renaissancecartouche geplaatst, met daarboven een

gevleugeld engelkopje. Onderaan een blanco witte listel, boven- en onderaan met rood afgeboord.

We vinden geen spoor van een erkenning van het afgebeelde wapen terug in repertoria van de Belgische adel. Wellicht hebben we hier dus te maken met een zgn. 'burger- of patriciërswapen', een ostentatief onderscheidingsteken dat vele families zichzelf toe-eigenden, maar dat nooit door een gemachtigde instantie, d. w. z. rechtstreeks door de vorst of in zijn naam, verleend was. Samen met verlengstukken aan de familienaam is dit één van de meest ostentatieve kenmerken van de zgn. 'noblesse d'apparence', waartoe ook Fostier 'de Landenbourg' behoorde.

Besluit

Bij Emmanuel-Joseph de Zangré is geen sprake van een heerlijk domein of van een hele rist waardevolle kunstvoorwerpen in een privéverzameling. Als telg van een Leuvense drukkersdynastie was hij wel hoog opgeleid en genoot hij ongetwijfeld van een zekere familiale welstand, maar hij beschikte niet over een fortuin dat hem toeliet om, zoals een mecenas, grootse initiatieven te financieren. Hij was op dat vlak een tegenpool van kanunnik Jan Van der Stricht, wiens biografie ik eind 2019 in de Annalen van de Geschiedkundige Kring publiceerde. Vandaar dat hij weinig of geen materiële sporen naliet in de plaatselijke kerkelijke architectuur of in de vorm van substantiële schenkingen van bv. kerkzilver. Hij bleek ook weinig belangstelling te hebben voor uiterlijk vertoon, getuige daarvan het niet plaatsen van een gedenksteen in de kerk.

Zijn ambitie reikte, misschien door zijn zwakke gezondheid, niet verder dan een ambt van kanunnik in het Sint-Hermeskapittel. Dat hield hem niet tegen om zich helemaal in de Sint-Hermesgilde te engageren, wat hem wellicht een zekere lokale verankering opleverde. Maar verder dan dat ging het niet. Door de zeer nauwe banden met het gezin Fostier-Ancot, die tot zijn jeugd en studententijd in Leuven teruggingen, verwaterde de band

met zijn familie aldaar. Dat kwam tot uiting in de schikkingen die hij trof voor zijn nalatenschap, waaruit blijkt hoe afhankelijk hij was van het echtpaar Fostier, ten koste van zijn eigen familie.

Voor de volledige versie van deze bijdrage verwijs ik naar de Annalen GOKRTI, editie 2020, die eind dit jaar van de persen rolt.

V. PONTIFICALE HERDENKINGSMIS 22 FEBRUARI 2020

Op de tweede avond van de eerste Basiliëfeesten, zaterdag 22 februari, had de Eucharistie een heel bijzonder karakter. Mgr. Luc Van Looy ging om 17 u. voor het laatst als Bisschop van Gent een eucharistieviering voor. 's Anderendaags zou zijn opvolger, abt Lode Van Hecke, om 15 u. tot bisschop gewijd worden.

Op het einde van de pontificale dienst in de Sint-Hermesbasiliek werd passend hulde gebracht aan de uittredende bisschop.

Rector Michel T'Joen opende de oververdiende dankbetuigingen als volgt:

Onze grote dank gaat uit naar Mgr. Luc Van Looy, vandaag nog steeds Bisschop van Gent.

Monseigneur, onze dank voor uw herderlijke inzet is niet in woorden te vatten. In het spoor van uw patroonheilige, de evangelist Lucas, bent u steeds de evangelist geweest, de goede boodschapper van Gods menslievendheid. Alom en zeker ook in Ronse hebt u vele mensen in Jezus' naam bemoedigd.

Maar vooral is Ronse u blijvend dank verschuldigd om uw noodzakelijke steun, van kerkelijke zijde, voor de

opwaardering van onze Sint-Hermescultus. U zag de mogelijkheid om onze collegiale kerk tot basiliek te verheffen. U steunde ons dossierwerk tot in Rome. U leidde vorig jaar de onvergetelijke inauguratie. Hier blijft u altijd uiterst welkom, maar opdat u ons ook niet vergeet, willen we u graag enkele aandenkens overhandigen.

Namens onze geloofsgemeenschap overhandig ik u met overtuiging een Fiertellitho van de hand van wijlen Gilles Vanliefde en het erkentelijkheidsteken van Sint-Hermes.

Daarna hield **Burgemeester Luc Dupont**, namens het Stadsbestuur en de bevolking van Ronse een beklijvende dankrede:

‘Monseigneur,

Als burgemeester wil ik mij graag, namens alle Ronsenaars, aansluiten bij de woorden van dank die de rector tot U heeft gericht.

De verheffing van onze St-Hermeskerk tot basiliek is niet alleen kerkelijk van belang, maar heeft ook grote betekenis voor onze stad, en zeker niet alleen op toeristisch vlak.

Na de restauratie van het hoogkoor, de aanpak van de scenografie in de crypte, de heraanleg van de Vrijheid, na het memorabele congres Walking with Saints en de terugkeer na meer dan 200 jaar van een portretschilderij van kanunnik De Zangré vanuit Montauban in het zuiden van Frankrijk naar zijn kapittel, is de verheffing van onze St.-Hermeskerk tot basiliek een nieuwe mijlpaal op de lange weg van de erkenning door UNESCO van onze duizendjarige Fierteltraditie als immaterieel cultureel erfgoed van de mensheid.

Maar daarmee is het werk niet af. Om de basiliek haar luister van weleer terug te geven, zal de stad zich verder blijven inzetten voor de voltooiing van de broodnodige restauratiewerken, van het paard van St.-Hermes, over de herstelling van de dakkapellen, de verwarming en het dichtleggen van de opgravingen tot en met het schip van de basiliek, waarvoor de nodige kredieten werden ingeschreven in de meerjarenplanning van de stad.

Wat evenwel minstens even belangrijk is, is dat de basiliek, nog meer dan voorheen, mensen samen brengt - getuige het schitterend concert van gisterenavond -, en dat de Ronsenaar zich via zijn basiliek meer dan ooit verbonden weet met zijn Fiertel, zijn geschiedenis, zijn roots, zijn stad. En dat dankzij U, als initiatiefnemer en grote pleitbezorger in Rome van deze verheffing.

Dit heeft ons trouwens ook in staat gesteld nauwe banden aan te knopen met Rome en het Vaticaan. Zo hebben een delegatie van de stad en nadien de Fiertel dragers en het Fiertelcomité de gelegenheid gekregen de catacombe van St.-Hermes in Rome te bezichtigen. Het laat voor iedereen die er geweest is een onuitwisbare indruk na. Dat alles zou niet mogelijk geweest zijn zonder uw initiatief.

Monseigneur, het is vandaag de voorlaatste dag van uw pontificaat als Bisschop van Gent. We zullen U in de toekomst dus niet meer kunnen uitnodigen als bisschop voor het voorgaan in onze Fiertelmis. Het positieve is evenwel dat u zich in de toekomst niet meer onmiddellijk na de mis zult moeten spoeden naar Gent, maar u de gelegenheid zult hebben om samen met ons de Fiertel mee te beleven en zo de heilzame effecten ervan voor lichaam en geest aan den lijve zult kunnen ondervinden. Beschouw dit als een uitnodiging voor onze aanstaande Fiertel op 7 juni.

Monseigneur, als teken van dankbaarheid kunnen we U uiteraard niet laten gaan zonder een aandenken van de stad.

We hebben gezorgd voor een pentekening van Hubert Dedoncker waarop uw portret is getekend, naast de toren en boven het wapenschild van onze basiliek, wat u symbolisch voor eeuwig verbindt met onze St-Hermesbasiliek.

Monseigneur, weet dat de Ronsenaar u een warm hart toedraagt, u voor eeuwig dankbaar is en dat u steeds van harte welkom bent in onze stad.'

Hierna boden meerdere **verantwoordelijken van de Sint-Hermescultus en van de Basilica Werkgroep** de bisschop een typisch aandenken aan:

Yves Lenoir, voorzitter van het Stedelijk Fiertelcomité, overhandigde een authentieke Fiertelvlag.

Wim Vandavelde, voorzitter van de Maatschappij der Draggers en Belders van Sint-Hermes bedacht de bisschop met een primeur: de tweede, nieuwe tegel anno 2020, vervaardigd door OHMR, de zaak van Jonas Van Welden, met daarop een kunstige Fiertelaquarel van Anne Meersschaert uit Ronse. Hij verbond er de belofte aan ook de komende twee jaren de derde en vierde editie van deze unieke creaties uit blijvende erkentelijkheid te laten worden.

Roland Bocquet, Hooftman van de Sint-Hermesgilde, schonk het klassieke bord met het wapenschild van de aloude Gilde van Sint-Hermes.

Prof. A.-F. Morel en Stadsconservator Eric Devos, boden het pas verschenen boek "Walking with Saints" aan. Het bundelt de bijdragen van het gelijknamige congres dat in 2018 in Ronse werd georganiseerd in samenwerking met KADOC en waarop bisschop van Looy ook aanwezig was geweest.

Ten slotte overhandigde de beelddeskundige van de Basilica Werkgroep, Milo Van Driessche, een zelf ontworpen fotokader waarop enkele sprekende momenten van de betrokkenheid van de bisschop bij het Sint-Hermesgebeuren vastgelegd zijn.

Na de sfeervolle viering in de basiliek, opgeluisterd door de Kunstacademie van de Vlaamse Ardennen en de Schola Gregoriana, werd de bisschop met de genoemde verantwoordelijken een eenvoudige, vriendschappelijke maaltijd in het rectoraat aangeboden, met ontluikende weemoed, maar vooral in diepe dank.

Persoonlijk onthoud ik voorgoed de diepe oproep van de bisschop in zijn treffende homilie: *‘Durven wij, christenen, van harte - met het geloof van Petrus - geloven en belijden dat Jezus de Christus is, de Zoon en het Woord van God, waardoor werkelijk alles en allen bestaan?’* Ik voeg er tot slot - met veel dank aan Milo Van Driessche die de bovenstaande foto's maakte en zoals steeds bereidwillig bezorgde - de meest innige en belijdende foto aan toe van Bisschop Van Looy die ons voorging in het geloof van de heiligen Petrus en Hermes.

VI. HULDIGING BROEDERS O.L.V. VAN LOURDES/S.M. GLORIEUX (Oostakker)

Velen in Ronse beseffen wat de Broeders van S.M. Glorieux voor de bevolking vooral in het onderwijs hebben betekend. We waren dan ook vereerd dat een delegatie uit Oostakker onze feestvierende gemeenschap tweemaal kwam vervoegen.

In de pontificale eucharistievering van zaterdag 22 februari waren dat de Broeders Ton Houdé, Etienne Colman, Gustaaf Verhoeven, Gabriël Delbecke, Jan Clyncke en zondag 23 februari andermaal Etienne Colman en Jan Clyncke.

Er was een bijkomende reden om hen als 'eregasten' te begroeten. Door werken in hun gebouwen in Oostakker moesten meerdere (vooral liturgische) voorwerpen een andere bestemming krijgen. De Broeders kozen onze Basiliek en het rectoraat in hun oorsprongsplaats Ronse als begunstigden.

Rector M. T'Joen sprak volgend dankwoord uit:

Het doet ons veel genoegen in ons midden een ruime afvaardiging te mogen begroeten van de Broeders van O.L.V. van Lourdes, Oostakker. Indachtig hun stichter Stefaan Modest Glorieux die op deze plaats heeft gewerkt in een tijd van grote sociale nood, hebben zij onze Basiliek begiftigd met waardevolle religieuze voorwerpen uit hun kapel en klooster. Dat voortaan het Woord Gods en het eucharistisch Offer aan uw Lezenaar en altaar worden gebracht, zal onze verbondenheid met uw gewaardeerde congregatie en de gedachtenis aan vader Glorieux voorgoed bestendigen. Daarom van harte dank.

Bisschop L. Van Looy overhandigde elk van de aanwezige Broeders een aandenken aan Basiliek en Fiertel, een ingekaderde litho van Gilles Vanliefde.

VII. SLOTVIERING ZONDAG 23 FEBRUARI 2020

In de tweede en laatste herdenkingseucharistie zondag 23 februari was pater Scheutist Fernand Degroote een opgemerkte concelebrant. Tijdelijk in België om medische hertelredenen, kon hij onze dochtergemeenschap in Lisala (Congo) vertegenwoordigen. We hopen hem ook nog te kunnen verwelkomen op de komende Fiertel. Grenzen wijken, niet alleen naar Rome maar zelfs naar Afrika dankzij onze gemeenschappelijke patroon Sint-Hermes.

Voorganger Rector M. T'Joen commentarieerde de gekozen Schriftlezingen en wees op twee omwentelende gedachten uit de gekozen Petrusteksten:

Beste Hermesvrienden,

De Romeinse richtlijnen voor een basilica minor bepalen dat de verbondenheid met de Kerk en de bisschop van Rome jaarlijks gevierd moet worden, bijvoorbeeld op 22 februari, feest van de cathedra of leerstoel van de apostel Petrus.

Voortaan Petrus en Hermes

Wij kozen deze dag omdat onze Sint-Hermesbasiliek vorig jaar begin februari werd ingehuldigd. Bovendien is de apostel Petrus (met Paulus) de oorspronkelijke patroon van onze stad. Verder is de structuur van de oude Sint-Pieterskerk naast onze basiliek nog zichtbaar.

Bij deze gelegenheid wil ik voldoen aan een wens van wijlen Albert Cambier die hoopte dat de apostel Petrus gezien de historiek hier meer vereerd zou worden. We zullen de eerste apostel Petrus in het eucharistisch gebed van elke H. Mis voortaan samen met Sint-Hermes vernoemen. Zo is de kring Rome - Ronse rond. Sint-Hermes gaf trouwens zijn leven in Rome, waar zijn catacombe bewaard is en piëteitsvol door Ronsenaars al bezocht werd en zal worden.

Belangrijker dan deze enkele gedachten is, zoals in elke predicatie, de overweging van Gods Woord. De twee lezingen die gekozen werden voor deze Petrusviering bevatten elk een revolutionaire gedachte. Zo is het dikwijls. Wie het Nieuwe Testament welwillend lezen, worden opgewekt door nieuwe boodschappen die gangbare meningen en gedragingen in vraag stellen, omkeren en heroriënteren.

Kerk meer dan kerk

In de eerste lezing uit de eerste brief, toegeschreven aan de apostel Petrus (1 Pe 2, 1-6), mogen we verrast besluiten dat stenen gebouwen voor de eredienst, zelfs

deze basiliek waarop we terecht fier zijn, eigenlijk van minder belang zijn! De apostel roept heel anders op: *‘Laat u als levende stenen opbouwen tot een geestelijke tempel, tot een heilig priesterschap dat geestelijke offers opdraagt, die welgevallig zijn aan God door Jezus Christus. Daarom staat er in de Schrift: Zie, Ik leg in Sion een kostbare hoeksteen, die door Mij is uitverkoren. En wie op Hem vertrouwt, zal niet worden teleurgesteld.’*

De apostel heeft het over ‘een geestelijke tempel’ waarin allen, ieder met zijn of haar gaven, ‘levende stenen’ worden voor de opbouw van een nieuwe gemeenschap waarvan Christus de ‘hoeksteen’ is. Een belangrijk kerkgebouw, zoals een basiliek, is enkel van betekenis als plaats, als symbool en oproep om ‘geestelijke offers’ op te dragen. ‘Offer’ betekent hier ‘gave van jezelf’, gedragen door het voorbeeld van Jezus, de Christus. De ware basiliek – ‘huis van de Heer’ – zijn gemeenschappen waar mensen leven voor God en elkaar.

Kerk meer dan organisatie

De tweede ‘revolutie’ of ‘omwenteling’ hoorden we in het evangelie (Joh 21, 14-19). We hoorden zo even dat de Kerk niet op de eerste plaats een gebouw is. Nu krijgen we te horen dat de Kerk niet op de eerste plaats een systeem is van gedachten, leerpunten, ‘dogma’s’ of geboden en wetten, niet een organisatie zoals er vele zijn, met positieve en negatieve zijden.

In het laatste hoofdstuk van het Johannesevangelie concentreert Jezus zijn boodschap op de liefde. Hij stelt aan de eerste apostel Petrus één enkele vraag. De vraag luidt niet: ‘Ben je wel bekwaam? Zul je een goede leider en organisator zijn?’ Zelfs niet: ‘Ben je heilig genoeg om zo een ambt te bekleden?’ Jezus vraagt enkel tot driemaal toe, in de wetenschap van Petrus’ drievoudige verloochening, ontroerend, heel persoonlijk en intiem: *‘Simon, zoon van Johannes, heb je Me Lief?’* Wanneer Petrus driemaal bevestigend, eerst zelfzeker, dan verlegen antwoordt: *‘Ja Heer, U weet dat ik U bemin’*, krijgt Hij

driemaal dezelfde zending: *‘Zorg dan voor mijn kudde, mijn schapen’*, d.w.z. mijn Gemeente, mijn mensen.

Opdracht

Beste vrienden,

we besluiten onze mooie basiliekvieringen anno 2020 met een inspirerende boodschap. Eens heeft de apostel Petrus zich met zijn leven geëngageerd voor een nieuw project, dat van de eenheid en de liefde.

Het is mijn diepe wens dat ieder van ons zich intenser zou laten betrekken in dit nieuw project: samen bouwstenen worden in een geestelijke tempel, mensen, geraakt door de liefde van Christus, die mede-mensen worden, gegeven, naar Jezus’ voorbeeld.

